

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ НЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ БОЛГАШ НЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1958
ЯНВАРЬ
9
ЧЕТВЕРГ
№ 6 (3976)

Өртөө 20 коп.

СЭКП ОБКОМУНДА: Кызыл хоорайнын дааранылга комбинатынын ажилчыларынын Кыйгырымын дугайында (1 арты).
ССРЭ-нин Дээди Советинге сонгулдаарга алдар кылдыр социалисттик чарышты улам калбартылынар!
Тыванын бугурулге черлеринин бугу ажилчыларына, инженер-техниктик ажилдакчыларына болгаш албан-хаакчыларына Кызылдын дааранылга комбинатынын коллективинин Кыйгырым (1 арты).
Петру Гроза (1 арты).
Даараныкчыларын хуралы (1 арты).
НАРТИКЖИ АМЫДЫРАЛ: В. Мансеев. — Партия чырымыннын бастап районда байдалы (2 арты).
Профсоюзлар организациларынын отчет-сонгулдаалы хуралдарында (2 арты).
В. Соколов. — Колхозтарга отчет-сонгулдаалы хуралдарын үлгерилеги органи-

надынын коллективинин Кыйгырым (1 арты).
Петру Гроза (1 арты).
Даараныкчыларын хуралы (1 арты).
НАРТИКЖИ АМЫДЫРАЛ: В. Мансеев. — Партия чырымыннын бастап районда байдалы (2 арты).
Профсоюзлар организациларынын отчет-сонгулдаалы хуралдарында (2 арты).
В. Соколов. — Колхозтарга отчет-сонгулдаалы хуралдарын үлгерилеги органи-

надынын коллективинин Кыйгырым (1 арты).
Петру Гроза (1 арты).
Даараныкчыларын хуралы (1 арты).
НАРТИКЖИ АМЫДЫРАЛ: В. Мансеев. — Партия чырымыннын бастап районда байдалы (2 арты).
Профсоюзлар организациларынын отчет-сонгулдаалы хуралдарында (2 арты).
В. Соколов. — Колхозтарга отчет-сонгулдаалы хуралдарын үлгерилеги органи-

КОЛХОЗТАРЫҢ ЧЫЛ ОТЧЕДУНГА ҮЛЕГЕРЛИГ БЕЛЕТКЕНИР

Областын колхозтары, совхозтары болгаш машина-трактор станциялары 1957 кезде ажил-агы чылын чедишкенин дооскан. Колхоздулар амгы үеде чылдын отчедунга болгаш отчет-сонгулдаалыг хуралдарга белетке ажилдарын кидин-ае калбартып турар.

Отчеттут болгаш отчет-сонгулдаалыг хуралдар болза, колхозтарын болгаш оон кезигунеринин амдырамына улуг болушкун болур. Оа болза колхозчуларнын эртен чылда чадгыс эп-сеткилдиги күш-ажылын түнөөр болгаш кезде ажилдагы продукттарын бугуруени моон сонгаар улун көндөдөргө тодаргай сорудаларын айтыр.

Көзөңүн ажил-ишчилеринин эртен чылда бир чутуда чедишкени болза, ниятинин мал ажылын көгүткөсүн болур. Коммунисттик партияга болгаш Совет чалака деткиткен муракчы колхозтарын болгаш совхозтарын өгөдөн — эйт, сүт болгаш саржагы чоңуун киши бугурунге оонаштыр бугуру талазы-биле АКШ-ты чокуу чылдарда чедер — деп салган соругалы дүргөн шиттирлеринге социалисттик чарыш чуртун бугу черлеринде калбарган. Ажылдадыг чүс гектар чер бугурунге хамарыштыр 80 — 100 центнер ээтти, 250 — 300 болгаш оон-даа хей центнер сүтү алган колхозтар ам безин чуртта дык хей.

Бистик область күргөне тараа, эйт, сүт болгаш дүк дужаарыны база садарын планавын хуусаа бетинде күсеткен. Малын бажы 1957 чылдын 11 айларында 95,2 муна эскен, оон продуктуу база бедир турар. Декабрын эгезинге чедир область 1956 чылдын оо үезинге дөңөөрге күргөне 426 тонна ээтти, 620 тонна сүтү, 132 тонна дүкү хейи кириген. Оа болза көзөңүн ажил-ишчилеринин чадгыс эп-сеткилдиги күш-ажылын түнөөр, СЭКП-нин IX съездинин төгүлүг шиттирлеринин амдыраалы кырында күссөдөн болур.

Областын колхозчулары, МТС-терин болгаш совхозтарын ажилдакчылары чедишкенин бижылавышкан, кезде ажил-агы продукттарын бугуруени улун көндөдөргө аргаларын тывар, ажылдакчыларын турар куралдарын илеретип, оун амдыраалга дүргөн шиттирлерин талазы-биле боттут кемчелерин ап турар. Бо айтырларын ылангай колхозтарын отчеттут болгаш отчет-сонгулдаалыг хуралдарына чугаалажыры чугула.

Колхозчу чыл отчеду, ылангай шын тургустунган түнөө болза, ажил-агыда чедишкенин демдегээр, четпестери илеретип болгаш артель бугуруени улун ажай көгүткөсүн перспективаларын колхозчуларга тодаргай көргүзөр. Ынчанга отчетта кирген факт бугуру бугу тала-биле хынаттыган болур журуду.

Ажил-агынын бо чутула политиктик кампания ажилын чадгыс черлерге чедир үлөөлөй барганы-биле эртен чылдын улуг четпестер илерезин ултуу болбас. Чижээ, Танды районда «Тилекеге» колхозтун баштаар черинде ажил отчедунга кирген сан фактылар шын эвес болган. Шах ыдыг байдал Бин-Хем районда «Хадим» колхозка болгаш чадгыс эске-даа черлерге илерез. Ындыг хажыдышкынырны бо чылын боадур-бас керек.

Колхоз буртуңге чыл отчедун шын болуру сан даяны баш бурунгаар хынамчалыг белеткенинде болгаш ажилдагы, албан организаци черлери-биле колхозтун арасында санажылганы эки кылганында чугула хамаржыр. Моуну белеткенинде колхозтарын чугула сан ажилдакчыларын эвес, ында агрономнар, зоветеринария ажилдакчылары, бригадирлер, ферма эргекчилери болгаш партия, совет актив база ишпейлел киржир журуду.

Колхозтарын отчеттут болгаш отчет-сонгулдаалыг хуралдары эгелээр хүнер келген. Ындыг турбуже оа талазы-биле белеткелдер чадгыс черлерде мынчага

чедир дык четпес болуп турарын редакцияга чоруткан ажилчин болгаш кезде корреспонденттеринин чагаалары тодаргай көргүскен. Албан организацида, ажил-агы черлери-биле санажылга орн чорутушмайн турар. Белетке органианын болгаш эске-даа черлерден областын колхозтарын амыр езелери ниятизи-биле 1,5 миллион рубль ажил турар. Танды районда чадгыс «Революциандын чалбыжы» колхоз безин 62 муң рубль өрзин мынчага неген ап чадаан, ындыг өрелер Улуг-Хем районун колхозтарында 350 муң рубль четкен. Мындыг байдал колхозчуларын ажилдан алганы күш-хүннере төлөвирин кудуладып турар.

Чыл отчедун шын тургузар талазы-биле колхозтарда резина комиссионлары база улуг рольдуг болур. Оа болза артельдин керенгизин оочалар даңдыларын боттут киржир, баштаар черин ажил-чорудулазын, күш-хүннере шын тургусканын болгаш колхозчуларга санажылганын канчаар кылганын хмынар күлөөлөгил. Манас ниятинин ажил-агынын бугу адыраарын улун ынай көгүткөсүн эрге-ажытарын барымдаалары чугула. Урезин, мал чени база магадыл болгаш эске-даа фондларын бүргү тургузар.

Отчеттут болгаш отчет-сонгулдаалыг хуралдарга белеткелдерин чорударга чүде кылганга ажилдарын түнөөр-биле, четпестери илеретип чылдакчылары-биле кызыгарлатканын болбас. Амгы кол сорулга болза, чаа чылда улун бедир көргүзүлгелер болурунга күштү шын организацилар, политиктик ажылдакчыларын дымдылар керек. Тулуг материалдарын кышкы таарымчалыг үеде бүргү белеткен алырынга, чыкы хову ажилдарына үлөөлөгил белеткенинде, ниятинин малын меңди болгаш хур чыл ажыраарына — бо бугу база эске-даа ажилдарын дүргөн шиттирлеринге колхоз баштаар черлери, ында партия, комсомол организациалары болгаш кезде Советтер боттут кемчелерин амыр журуду.

Ажылдын бугу амырларын талазы-биле үлөөлөгил, организа тургузуу улун бижыгып, орулгазы өзү турар колхозтар областа хей. Чижээ, Бин-Хемде «Ызыл тараачын», Улуг-Хемде «Бүш-ажылдыг хостуу», Чөөн-Хемчикте «Искра» болгаш оон-даа эске. Моон-биле кады бистик ажилымыста бар четпестери илеретпейн, нията көргүзүлгелерге кызыгарлатканын база болбас.

Эртен чылын кышыа белеткелдерин багай организастан, ылангай малды эки кажалар-биле, четпир чен-биле хандыр-баниндан область бежен муң ажил малдан көрааран; Улуг-Хем, Танды, Чаа-Хем ышкан чадгыс райондарын төрүр малдарын дөргөн ажил хузуу кызыраан турган. Оа ышкан малдыг продукттуу, тараанын дүжүттү дески эвес, чадгыс колхозтарга чөгөнгич чавыс болган; колхозчу араг өрелеринин 15 хуузу амга чедир өгөлдө чурттанывшан. Бо бугу фактылар болза, кезде ажил-агыда тургуданын ам-даа четпезин керечилең турар.

Партия райкомварынын болгаш райкүсөкмарынын, машина-трактор станцияларынын мурунда амгы кол сорулга болза, колхозтарын чыл отчедуларын бугу тала-биле хынамчалыг белеткенин боттут ууртуру, отчеттут болгаш отчет-сонгулдаалыг хуралдарын бедир дөңөөргө эрттерин хандырары болур. Оа хуралдарга бугу колхозчуларын үштүң ийи кезинден эвезш өвези киришкен турарын ылавыла хандырар керек.

Ажил-агы чылын түнөөр хуралдарына колхоз баштаар черинин отчедун хынамчалыг анализтен көрбүшүшү, шүгүмчүлөдиг болгаш бот-шүгүмчүлөдиг калбартыры чугула. Оа болза, артель бугурулузунин бугу амырларында четпестери шынныг илеретип-чылдакчыларга болгаш моон сонгааргы ажилга улуг илгини бээр.

ССРЭ-нин Дээди Советинге сонгулдааларга алдар кылдыр социалисттик чарышты улам калбартылынар!

Тыванын бугурулге черлеринин бугу ажилчыларына, инженер-техниктик ажилдакчыларына болгаш албан-хаакчыларына Кызылдын дааранылга комбинатынын коллективинин Кыйгырым

ЭРТИМ ЭШТЕР!
Совет Эвилелинин Коммунисттик партиязынын XI съездинин төгүлүг шиттирлерин-биле хей-аэт кирген совет кижилер коммунизм тургузушкунуун программанын боттаандыр дөш кызымак демсезин турарлар. Алдыгы беш чыл планынын бугу ооналгаларын хуусаа бетинде күссөдөн, бистик чырыктыктык велер үевис — коммунизмни оон-биле чоккумдалыр дөш олар бүргү шиттирлерин.

Эзөн хей шылгарангай чедишкенин-биле демдегеттинген эртен, 1957 чылда совет улус адлары-биле ажилдаанар. Делегейде эң улуг Куйбышев гидроэлектростанциязы ажилда кирген; делегейде эң баштай Черный кызымак эдеричилерин бистик чуртувука чедишкенин салым үндүрген; атомдук дөңөөлдүн туудун доозуп турар болгаш оун сүтке салым кирген; Муруну Сибиринин демир орук туудунун берге участка Абакан-биле Сталинск магистрала ажилда кирген болгаш ол орук-биле Хакасиянын руданын Бузениндин металлургия комбинатынче өөрүттүп турар. Кезде ажил-агынын ажил-ишчилери кижиз бугурунга оонаштыр эйт, сүт, саржаг бугуру талазы-биле АКШ-ты чедер соругалы чедишкенин шиттирлерин турарлар.

СЭКП-нин IX съездинин төгүлүг шиттирлерин күссөдөргө Кызылдын дааранылга комбинатынын ажилчылары боттарынын салымканын кирип турарлар. Бистер 1957 чылдын бугурунге ооналгалын Октябрьдин социалисттик Улуг революциянын 40 чыл оюн таварыштыр хуусаа бетинде күссөдөшпаша, Төрөң чуртка миллион ажил рубльдин орулгазын берип, ажилчыларын бедир бугурулгелер ажилдарына таарымчалыг байдалы тургускан болгаш эзөн хей машыналарын, станоктарын ажилдага кирип, оон-даа эске чүдүлгелерин кылган бис.

Ындыг болза-даа совет кижилер чедип алган чүдүлгелерге оожурган чадгыкпын. Бистик чуртуву ССРЭ-нин Дээди Советинге болур сонгулдааларга уткуштур чоруу орак. Сонгулдаалар хүнүн чаа-чаа чедишкенин-биле демдегээр дөш бистер даразында социалисттик хүлээлгелерин алдывыс:

1. Нияти болгаш барзымын продукция бугуру талазы-биле бирги кварталдын бугурунге планын хуусаа бетинде, март 25-ке чедир күссөдөшпаша, квартал төңчүзүңге чедир 134 муң рубльдин немелде дараагыг кылгыларын бээр.
2. Бүш-ажылдыг бугуручулун бедиринин планын 102 хуу күссөдүр.
3. Бирги кварталда бугу продукциянын 97 хуун эвезш өвезин чүткө бирги сорт кылдыр бугурун үндүрүр.
4. Чүдүлгелер массалыг дараа бугуруени камнып болгаш орулгазын чорууп турган, 100 метр материалды камнып алыр.
5. Сонгулда хүнүн таварыштыр ниятизи-биле 123 кв. метр шөлдүг ийи чуртага бажынарын ажилдага кирип болгаш комбинаттын кол бажынынга улаштыр 200 кв. метр шөлдүг бажыныг туудун күргөне чөлини-биле тударын өгөлдөр.

Бистик областын бугурулге черлеринин бугу ажилчыларынын, инженер-техниктик ажилдакчыларынын болгаш албан-хаакчыларынын ССРЭ-нин Дээди Советинге сонгулдааларга алдар кылдыр социалисттик чарышты улам калбартырын кызыгарган тур бис.

Кыйгырыгы дааранылга комбинатынын ажилчыларынын болгаш албан-хаакчыларынын нияти хуралыга чугаалажып мерген болгаш хүлээп алган.

Даараныкчыларын хуралы

Кеже, хүндүсүк өзөгчө халажып турар үеде Кызылдын дааранылга комбинатынын кызыл буюнунга ажилчылар чыгып келгенер.

Комбинаттын директору эш Петенев чыгыштарга эртен чылда бугурулге черинин чедип алган чедишкенин болгаш чаа чылдын соругаларын дугайында доңчу илеткеди кылган.

Бүш-ажылдыг организациг чоруун өкөжидип, бугурулгеге техниканы долузу-биле ажилга турарын түнөөлөгил комбинат эртен чылдын бугурулге ооналгалын хуусаа бетинде күссөдөн болгаш ниятизи-биле 1 миллион 22 муң ажил рубльдин аны-бүрү продукциянын ажилчы чоннарга берген. Бугуру турар продукциянын шыныру мурунку чылдарга бодарга өкөжөн болгаш бот-үзөин 14 хуу кудулаан.

Дааранылга комбинатында муракчыларын саны хүн-бүрү өзүп турар. ылангай даараныкчылар эштер Калмакова, Гогорева апр 1958 чылдын бугурулге ооналгаларын эртен чылын-на күссөдип эгелөөнер. Олар бо чылдын планын улун азы күссөдүрөр.

Ындыг болза-даа бир эвес администрация чери ажилчыларын чиг-эт болгаш материалдар-биле доктамаа хандырар турган болза эртен чылдын көргүзүлгелери моон-даа артык эки болур турган.

Бар куралдарын болгаш аргаларын санап көргөш, боттарыга бедир хүлөөлөгилерин албашан, хуралдыг киржичилери ССРЭ-нин Дээди Советинге сонгулдааларга бедир күш-ажылчы чедишкенин ужуражыр дөш социалисттик чарышты улам калбартырын дугайында областын бугу бугурулге черлеринин ажилчыларына, инженер-техниктик ажилдакчыларына Кыйгырыгын чадгыс эп-сеткилдиги хүлөп алганар.

Нияти дааранылга чехинин өзөгчө мастери эш Васильева хуралга бир дугаарында санап бээр-биле сөс алган.

—Бистик бугурулгенин ажилы сөөдү үеде көскүт-биле өкөжөн. Октябрь революциянын алдарыг 40 чыл өвөңге алдар кылдыр алган күлөөлөгилер

ПЕТРУ ГРОЗА

Совет Эвилелинин Коммунисттик партиязынын Төп Комитетинден ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиумундан болгаш ССР Эвилелинин Министрлер Чөвүлелинден

Румын Улус Республиканын Национал Улуг Хуралынын Президиумунун Даргазы, Румыниянын күргөне болгаш политика талазы-биле шылгарангай ажилдакчы, Совет Эвилелинин шынчы өнүгү эш Петру Грозанын үр болгаш аар араанын соода январь 7-де Бухарестте көчөөнүн дугайын Совет Эвилелинин Коммунисттик партиязынын Төп Комитети, ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиуму болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлели Совет Эвилелинин ажилчы чоннарына халыг важиымал-биле ындадып тур.

Совет Эвилелинин Коммунисттик партиязынын Төп Комитети ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиуму ССР Эвилелинин Министрлер Чөвүлели

Румыниянын ажилчы партиязынын Төп Комитетинге Румын Улус Республиканын Национал Улуг Хуралынын Президиумунга Румын Улус Республиканын Министрлер Чөвүлелинге

Совет Эвилелинин Коммунисттик партиязынын Төп Комитети, ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиуму болгаш ССР Эвилелинин Министрлер Чөвүлели Румын Улус Республиканын Национал Улуг Хуралынын Президиумунун Даргазы эш Петру Грозанын көчөөн-биле холбаштыр румын улуска таварышкан аар чидирг дугайтын силерин-биле кады боттарынын ханы важиымдалы илеретип тур, эртим эштер болгаш өнүктөр.

Румын Улус Республиканын ажилчы чоннары эш Петру Грозанын күргөне баштайдында Румын Улус Республиканын Министрлер Чөвүлелинин Даргазы, оон соода Национал Улуг Хуралынын Президиумунун Даргазы албан-дужаалга турган, хей күжүн болгаш энергиязын чаа демократтыг Румыниянын тургузушкунуна берген, күргөне болгаш политика талазы-биле шылгарангай ажилдакчызын чидирген.

Эш Петру Гроза бугу делегейге табындың керээ дөш могаг чок демсезги, Совет Эвилелинин сеткилдиг ханымында шынчы өнүгү, румын болгаш совет улустарынын арасында амы-дучалымын харадызаларын бижылаарынын болгаш көгүткөсүн керээге боду улуг салымканын кириген важи болганы-биле сурагыл.

Румын улустун адларыг огул, РҮР-нун Национал Улуг Хуралынын Президиумунун Даргазы Петру Грозанын өвүр-көвирин Совет Эвилелинин улустарынын сагап-сеткилдиге көздө хөвөр артар.

Совет Эвилелинин Коммунисттик партиязынын Төп Комитети ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиуму ССР Эвилелинин Министрлер Чөвүлели

Румын Улус Республиканын Национал Улуг Хуралынын Президиумунун Даргазы Петру Грозаны орнукушдарынга киржир ССРЭ-нин чазак төлөөлери

РҮР-нун Национал Улуг Хуралынын Президиумунун Даргазы Петру Грозаны орнукушдарынга киржир-биле Совет Эвилелинин Коммунисттик партиязынын Төп Комитети, ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиуму болгаш ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлели даразындагы составтыг чазак төлөөлөрүн томуйлаан: РСФСР-нин Министрлер Чөвүлелинин А. А. Ешевцев.

ВЦСПС-тин IX пленуму

Январын 7-де Москвада Эвилелдер Бажымынны Октябрьдин ылангай ВЦСПС-тин IX пленуму ажилтыган. Профсоюз болгаш ажил-агы ажилдакчылары, үлөөлөгил болгаш туудун муракчылары, ылангай профсоюз активи оон ажилында киржин турар. Пленумун хүн айтырында ийи айтыр: СЭКП ТБ-нын декабрь Пленумунун шиттирлерин-биле холбаштыр профессионал эвилелдеринин соругаларын дугайы болгаш профсоюздеринин XII съездинин чылдар дугайында айтырар.

СЭКП ТБ-нын декабрь Пленумунун шиттирлерин-биле холбаштыр профессионал эвилелдеринин соругаларынын дугайында илеткеди ВЦСПС-тин Даргазы эш В. В. Гринин кылган. — ТБ-нын Пленуму болза ССРЭ-нин профессионал эвилелдеринин ажилынын дугайында айтырыгын ханымы-биле болгаш бугу талазы-биле чугаалажып көргөн, — деп илеткеди чугаалаан.

Ажылда четпестери тодаргай-биле илеретиншан, ажил-чорудуламын кайгамчыгыг программаны ТБ-нын Пленуму ажилдап кылган, ол программаны боттаандыр чорук профсоюздеринин ажилында четпестери чылдыр, коммунисттик тургузушкунга оларын ролун шиттирлерин-биле көдүрер арганы бээр.

Социалисттик чарышты организастан болгаш чоруду талазы-биле профсоюздеринин соругаларын эш Гринин тодаргай-биле чугаалаан. Социалисттик чарышты калбартып чоруду талазы-биле профсоюздеринин бирги черегенин хүлөөлөгил болза, экономикаг көгүткө талазы-биле эң чокуу 15 чылдарын дургутууга АКШ-ты чедер болгаш эртер деп—бистик партиянын салым үндүргөн соругаларын чедишкенин-биле боттаандырарыч оун улугары болур деп ол демдегезен.

Коммунисттик тургузушкунун соругаларын практика кырында боттаандырарын нияттедиле бугурулгеге эргелеп башларын ажилчылары болгаш албан-хаакчыларын калбаа-биле хаара тырттары неген турар деп эш Гринин чугаалаан. Оун холбаштыр, СЭКП ТБ-нын декабрь Пленумунун айтымканынын боттаандырары-биле, ВЦСПС-тин президиуму бугурулге хуралдарын ролун бедир талазы-биле кемчелерин ажилдап кылган.

Оон ынай илеткеди болза ажилчыларын болгаш албан-хаакчыларын кызыл ажилынин база амдырамын кылдардын өкөжидер талазы-биле профсоюздеринин кылдыр ажилдарын, профсоюздеринин кижизилдиге болгаш культурамассалыг ажилын өкөжидеринин айтырларын тодаргайлап чугаалаан. Профсоюздеринин организациг ажилынин дөңөөлгө бедирлерине улуг кичөөлөгил илеткеде салган турган.

Эш Грининин илеткелинин талазы-биле санап берилшкенин илеткелин-биле калбарган. Чүве чугаалаан кижиз бугуру СЭКП ТБ-нын декабрь Пленумунун шиттирлерин бир эп-сеткил-биле хүлөп ап, совет кижилерин дугайында партиянын сагын салымканынын чаа илерешкени кылдыр оларын көргөш, илг байлырн чедирип турганар.

Январын 8-те пленум бодуң ажилы уламчылаан. (СЭТА).

СЭКП ОБКОМУНДА

Кызыл хоорайнын дааранылга комбинатынын ажилчыларынын Кыйгырынын дугайында

Кызылдын дааранылга комбинатынын ажилчыларынын Кыйгырынын чугаалажып көргөн, СЭКП обкомунун бюрорунун доктамаканы болза:

1. ССРЭ-нин Дээди Советинге сонгулдаалар алдар кылдыр боттарынга бедир хүлөөлөгилер алган, сонгулдаалар хүнүн бедир көргүзүлгелер ужуражыр дөш социалисттик чарышты калбарты дугайында областын бугурулге черлеринин ажилчыларынын кыйгырган Кызылдын дааранылга комбинатынын коллективинин нияти-вазын деткир.

2. Даараныкчыларын Кыйгырынын бугурулге черлеринге чугаалажып көргөн, ССРЭ-нин Дээди Советинге сонгулдаалар хүнүн адал кылдыр ажилчы бугурулгеге бедир хүлөөлөгилерин алырын болгаш оларын күссөдөргө таарымчалыг байдалды тургузарын партия Кызыл хооромунга, райондарына, бугурулге черлеринин директорларына болгаш бугу партия аге организациларына хүлөөдүр.

Кара дилгилерни өстүрүп турар

Бай-Тайга районун «Мурнакчы» колхозунун кезигүү Хомушку, Антымыл кара дилгилерин үш чыл дургузуна ажал, өстүрүп келген. Аргыл 1955 чылда 16 кара дилгилерин салып алган, оон бээр дилги ажаакчымыга ол ажылдап, Улут Октябрьдин 40 чыл өмүрү байырамына чедир оларын 40 баш чедир өстүргөн.

Нитинин ажил-агыйына дилгилерин өстүрүп чорук ажытып. Колхоз баштаар чегри 25 кара дилгилерин өстүргөн, оларын кештерин дузаарын шилтирээч. Ол, өсөлү үеде 20 кара дилгилерин өстүргөн, оларнын кештерин эки херген. Баштайгы чылда дилги ажаакчымыга бергелер таваржып турган, бергелерин ол ажал өрттөп шыдаан.

Баштайгы чылда дилгилерин канчаар жаарынын аргызын Хомушку эки билбес турган, оларын ажаарынын аргызына көрүтү өрөнн берген. Эске келжилер мар-бш көрө берге, дилгилер дүвүрөөр бол-гаш карадар, оон уламандан боттарынын чаш оолдарына хара чедирер таварыпта турган. Дилгилерин ыржым, шөлөөн чегре ажал өстүрери чугула, дилгилер турган чегре оларын ажаап турар кижилерден эске келжилери ажаа хайымнат-пас, чагытпас болза эки.

Мындыг таварыпта база болган: бир-ле катап дилгилерин бирөөн хааржак калдыкыгытын бир чегри ол хемирген, оон үнгөш Шуйнун армын кулу мяндал чорупкан. Ону кыла анаа туруп алары берге турган. Мындыг-даа болза, Хомушку дилгини мындыг арга-биле дораян-на туруп алган. Чүг дээрге, оон болу, ка-дайы, уруу-биле калы дилгини өртүп чоруп-ла каан. Олар Шуй школяныын аныктуулап турган өөреникчиеринин даамы-биле караганан аразында дилги-ни бүзөөлөкөн. Ол оон үнүп келир чегриге келир дузак салган, анаа өгт салып каан, мычанган дузобелин келер олуруган. Ол азыраа кыла болганда, чег чир уеин салтып, өгт чымын билги кааны-биле ону чир дөш чанмыда өгт салган дузакка тутуна берген, оон-на дилгини ол туруп алган. Ол мычан тур-ти уеде, дилги чааш өвөс, кончуг шугулап турган.

Бир-ле катап «Челер-кара» деп дилги чиккен, чүү болганмы дээрге, ол дилги турар черинден шуут үнүп чоруткан. Дилги ажаакчымы оон ичин ичеп көөргө, демги дилги өртөгдө азытын аргачмын кесек-кесек кылдыр оура дайнааш, ону харга төөп кааш, дагже мизип үнө берген болган. Мындыг-даа болза, дилги ажаакчымы оон чир чегин белеткеп каан. Чем чир үеи чедир көөргө, күжүр «Челер-кара» турмаанга чедир келген, азыраа дилги турмаандан үнүп чорутса-даа, ажаа дедир чедир көөп болуу таварыпта бар деп чүвени практика көргүзүп турар. Мындыг-даа болза, дилгилерин тур-рар чегри олар үнүп шыдаас кылдыр эки быжылган кылдыр негеттиип турар. Дилгилерни кагаалаарына Хомушку ам дыа серемчиледиг аларган, оларнын ажаакчымын база өкижилеп турар. Чайгы үеде дилгалер керим кажаанын ажаанда чегри казып турган, олар үнерин дыа ораалдажып турар. Мычанган дилги ажаакчымы каскан чегрлерин үргүчү-ле быжыг кылдыр дуглап турар.

Кара дилгилерин дилги ажаакчымы кыжын хүнүңү-не ийи катап, чазын, чай-мын хүн-бүрүдө 3 катап чегтерер. Кыжын кара дилгилерин бирээзинге хүнде 100 грамм эгити, 100 грамм чарбаалаан даганын, 15 грамм калустаны, 20 грамм ааржымы, 100 грамм олурубаны чидирттир. Сүттү оларга туралааны-биле бээр. Хомушку өрткөн чайын «инек кара» деп халын бүрүзүп чаш турла, чаш талдын чаа үнгөн бүрүзүп, чаа үнүп олуруган көк сууанын сырын кескеш, магырым-чы чаш турла база шагар өттү, бо бү-гү үнүштерин казырып, бичиледип дээр-рөп хөндөстөшпашан холааш, хаймыды-рып алааш, оон-биле кара дилгилерин чегтерип турган. Мычаар чегтерерге, дилгилер эки дегтедиг аларган. Басмы-раан дилгиге сүт бээрге, ол сегий бээр болган.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

ону харга төөп кааш, дагже мизип үнө берген болган. Мындыг-даа болза, дилги ажаакчымы оон чир чегин белеткеп каан. Чем чир үеи чедир көөргө, күжүр «Челер-кара» турмаанга чедир келген, азыраа дилги турмаандан үнүп чорутса-даа, ажаа дедир чедир көөп болуу таварыпта бар деп чүвени практика көргүзүп турар. Мындыг-даа болза, дилгилерин тур-рар чегри олар үнүп шыдаас кылдыр эки быжылган кылдыр негеттиип турар. Дилгилерни кагаалаарына Хомушку ам дыа серемчиледиг аларган, оларнын ажаакчымын база өкижилеп турар. Чайгы үеде дилгалер керим кажаанын ажаанда чегри казып турган, олар үнерин дыа ораалдажып турар. Мычанган дилги ажаакчымы каскан чегрлерин үргүчү-ле быжыг кылдыр дуглап турар.

Кара дилгилерин дилги ажаакчымы кыжын хүнүңү-не ийи катап, чазын, чай-мын хүн-бүрүдө 3 катап чегтерер. Кыжын кара дилгилерин бирээзинге хүнде 100 грамм эгити, 100 грамм чарбаалаан даганын, 15 грамм калустаны, 20 грамм ааржымы, 100 грамм олурубаны чидирттир. Сүттү оларга туралааны-биле бээр. Хомушку өрткөн чайын «инек кара» деп халын бүрүзүп чаш турла, чаш талдын чаа үнгөн бүрүзүп, чаа үнүп олуруган көк сууанын сырын кескеш, магырым-чы чаш турла база шагар өттү, бо бү-гү үнүштерин казырып, бичиледип дээр-рөп хөндөстөшпашан холааш, хаймыды-рып алааш, оон-биле кара дилгилерин чегтерип турган. Мычаар чегтерерге, дилгилер эки дегтедиг аларган. Басмы-раан дилгиге сүт бээрге, ол сегий бээр болган.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Кара дилги-биле кызыл дилгини хай-лакташтар дөш колхозчулар кызыл дилгини олгун туруп экилеген. Хомушку ону кара дилгалер-биле калы үр уеде ажаап келген. Мындыг-даа болза, арай чедимче чок чорук таваржыкан, чүг ди-же, кара дилгалер анаа халдай бээр бол-ган. Мындыг дилгилерин чоруту калы чачыктырып өстүрүп, хайлакташтырып чүге болбас деп, бо чорукка сагыш салы-чогуту. Эш Антымыл бодунун колхозу-нун кара дилгилерин моон сонгаар ула-ман өстүрер дөш демисеңер турар болган кара дилгилерин канчаар ажаап өстүрер дугайында ай хуусаалыг тускай өөрени-ген база өрткөн. Бо чымын кара дилги-лерден азыраа хей ажаа оурагазын ол килрип шыдаар.

Эизак Долгар Шагдырова бодунун чуртталганын 45 чылдарынын 22-ли медицина шугумунга ажылдап келген. Ол ам Кызыл хоорайнын поли-клиниканын кулак, боостуа, думчук аарыгарынын кабинетинде ажылдап турар. Оон ак-сеткидиг кызыкмак ажылы, чонга эптиг өвиленин ажылчы чоннар улуу-биле үнелер турар. Чонун калымын камгаалам дөш эрес шугу-дургу ажылдакчы Долгар Эизак чокта чаа улус төлөөниге сонгуттурган.

Чурукта: Долгар Шагдырова Эизактың ажылдап олурары. Фото Н. Байаловтуу.

Мал ажылынга удуртулга четпес

Бай-Тайга районун «Малчы» колхозу мал ажылыг ажыл-агый болуру оон алында бешин тодаргай. Малдын баш са-нынын талазы-биле олбаста өң хей малдыг колхозтарын бирөөнине кирер. Колхозтуң кол оурагазы мал ажылындан кирер.

Мындыг турбуже, мал ажылыг келгү-дер, малгыя оон продуктууун бедидер талазы-биле тодаргай кемчегер алды-майып турар. Мал кажааларынын кемчел-ли малдыг санын ыракта хандырып шыдаас. Хойжу С. Доржунун 400 ажыг иртерги чүгө 150 дөрбелчин метр ка-жаада сымчаларын турар. Хойжу Шой-нуң 96 дөрбелчин метр кажаазына 320 ажыг хойлар сымчылган, чамдымын дөштүгө ховар. Ол ишкан эске-да хой-жуларыны кажаазары дыа дапкын.

Ак-сеткидиг, дуржулалыг кижилерин шилеп албайн, анаа таваржыкан кижилерин килрип ай турарында нитинин малына когарал таваржып турар. Чижэ, Х. Усупу кадарган иртерин болу оорлап салып турган чүгү бар. Тоолай-дыга сарык фермазында чыл дургу-зуда 7 саянчарып халашкан.

Колхозта 6 ветеринария ажылдакчы-лары, 1 зоотехник бар хиреленде-ле мал ажылында зооветеринариялык хандырыл-га четпес. Мөгөн-Бүренде чамык кош-карлар тастап турла-ла мал эччил эш өткөн-оол көптордун кырайы олурар.

Малчынар ортузунда партиянын пл-литиктиг ажылы дыа кошкак тургус-турган. Малчынарнын хуралдарын фер-малар айлы-биле чорутпайн, социалист чарыштын канчаар чорун турарын чу-галашпайн турар. Партия организаци-янын агитаторлары ат кырында хууса-лтынан боордан аныга, малчынарга барбайн турарлар. Малчынарнын ча-

гыткан солунары, чагаалары сүмү Со-веттин дарагы эш Очур-оолдун столу-нун иштинде дола берген чыдар.

Колхоз суруунда 80 километр ырак Мөгөн-Бүренде хой фермазы бар. Мыл-да малчынарнын болган тускай өргөн-өл-лерин амдыралыктыг колхоз баштаар чегри (даргазы эш Кула) шоолу кил-рей салбайн турар. Хергеледиг чугула-бараанынын мынар сөөртүп чедирер үзүктөйп турар. Малчынар, тускай өр-тенингер даганын колхоз суруундан боттары кезип салып ай турар.

Чокта чаа Мөгөн-Бүренде малчынар-нын хуралы болган. Анаа малчынар Са-лымчан, Борбак-оол, Чамбал оларын чу-гаалааны болза, мурунда садыга даг-ган болган эске-даа аш-чем аймаа хей турган, ам оларын экилестөөн, кыла өмнөгөштин олар мыжы үстүп турар. Бистиң малчынарнын хуралы-даа бол-бастаан. Колхоз төвүндө дараалар Ку-ла, Очур-оол олар райондан келген дар-галарын азыраа, 1957 чылда мааза бар-бир көзүлгүзөн боордан башка, чогум боттарынын күрөк-биле бисе көзүп, пар-тиянын, чазактын шилтирелерин, колхоз-туң амдыралын таныштырбайн турар-лар.

Колхозтуң кол экономиказы мал ажы-лы турла-ла малдын ай санында онча-дал үчөдүн баштаар черин хуралында бадылавайн, чүгө эштер Кула, Бичелдей олар ат салып каар. Улус кырында мал өрө 80 ажыг баш чедип турар.

Колхозтуң кол экономиказы мал ажы-лы болганда анаа удуртулгалы үндөс-көн-биле чаартып херек. Амгы удуртулга мал ажылынын моон сыйгарыг келгү-де-ни канча-даа хандырып шыдаас.

С. ШИРАП.

Колхозчу херээженнерниң чөптүг негелделери

Пособиелерни үндүрүп бээрин чурумчудар

Өвүр районун Халдайгайты суур Со-веттин девискееринде «Коммунистче орук» колхозта хей уругларын болган бот нелер пособие акшазын 1957 чылдын ү-түндүн бээр (үн айлар дургузуна) а-жай келгенер.

Чаа өөредилге чымы өгөлөөн үеде бээр школяларга чугула хереттиг кал-дыг барааныр магазинерге кирбөөн дээр боор. Оларын салып алган, өөреничти-лерни хей аймаа-биле хандыраар дээрге суур Советтин секретары эш Чажын-оол по-собие акшаыны үндүрүп бербейн тур-ары хараданчыг-дыр — деп, дыка хей нелер хомулап турарлар.

Эш Чажын-оол сөөлү үеде чүгле боду-нун харымылаан ажылын сандааткан өвөс, харын ажыл хуңуле көөргө-ле ү-гүчү экирик чорутуп аларган. Оон тур-жук экиртер аргаалап алган калайы-бл-ле үргүчү чокшур чорукка ол чаңчыга берген.

Суур Советтин секретарынын шак мындыг четпес ажылын болган үлөгөр чок чоруту дарый хынап көргөш, чогуур кемчег азырын чон негеп турар.

М. НЫЗЫЛ-ООЛ.

Херээженнер ажылынга удуртулганы экижилдер

Барыш-Хемчик районун «Совет Ты-мын 5 чыл» колхозунда хер

